

عنوان مقاله:

تقدم بالحق و تاملی در امکان ارجاع آن به تقدم بالحقیقه از منظر صدرالمتألهین

محل انتشار:

دوفصلنامه حکمت اسرا، دوره 14، شماره 2 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 21

نویسنده:

محمد جواد نصر آزادانی - سطح چهار حوزه علمیه قم؛ دانشجوی دکتری فلسفه و کلام دانشگاه قم

خلاصه مقاله:

بحث تقدم و تاخر یکی از مباحث مهم فلسفی می باشد، که هم با مباحث تشکیک و هم با بحث حدوث و قدم پیوند دارد، فلاسفه اسلامی، برای تقدم و تاخر اقسامی را همچون تقدم بالعلیه، تقدم بالطبع و ... ذکر نموده اند، صدر المتألهین نیز دو قسم دیگر به نامهای تقدم و تاخر بالحقیقه و تقدم و تاخر بالحق، بر اقسام مذکور افزوده است، آنچه از ظاهر عبارات صدرالمتألهین مشهود است، غیریت و دوگانگی تقدم و تاخر بالحقیقه و بالحق می باشد، اما با توجه به تفاسیر مختلف کلام ایشان در مورد اعتباریت ماهیت، و مطابق تفسیری که ماهیت معدوم محض نیست و با وجود متحد، به عین وجود، موجود می باشد، و هم چنین با توجه به اینکه رابطه بین کثرات و حق تعالی به واسطه حیثیت تقییدی شانی تفسیر می شود که طبق آن موجودات توهم محض نیستند و به واسطه وجود حق موجودند، در این صورت تقدم بالحق به تقدم بالحقیقه برمی گردد و یکی از مصادیق آن خواهد بود، به این معنی که همانطور که رتبه وجود مقدم بر ماهیت و ماهیت به عین وجود موجود است، رتبه ذات حق مقدم بر رتبه شئون و تجلیات است و اصل و اصالت با ذات است و شئون و تجلیات همه به عین ذات حق موجودند و در نتیجه نسبت بین وجود و ماهیت و ذات حق تعالی و تجلیات آن، مثالی برای تقدم بالحقیقه خواهند بود. نوشته پیش روی به روش تحلیلی، توصیفی و با استناد به منابع کتابخانه ای و رایانه ای، به گردآوری پرداخته است

کلمات کلیدی:

تقدم بالحقیقه، صدرالمتألهین، تقدم بالحق، حیثیت تقییدیه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1627777>

